

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Запорізький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських (практичних) занять з дисципліни “Історія
держави і права України” для студентів
спеціальності 081 “Право”
денної форми навчання

2017

Методичні вказівки до семінарських (практичних) занять з дисципліни “Історія держави і права України” для студентів спеціальності 081 “Право” денної форми навчання /Укл.: В.В.Денисенко. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 41 с.

Укладач: В.В.Денисенко, доцент, к.і.н.

Рецензент: Р.М.Максакова, д.ю.н., професор,
зав. кафедри конституційного, адміністративного
та трудового права ЗНТУ

Відповідальний
за випуск: В.В.Денисенко, доцент, к.і.н.

Затверджено
на засіданні кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Протокол № 4 від 23 жовтня 2017 р.

Рекомендовано до публікації
НМК Юридичного факультету
Протокол №2 від 25 жовтня 2017 р.

ЗМІСТ

1 Тематичний план.....	4
2 Пояснювальна записка.....	5
3 Зміст аудиторної та самостійної роботи студентів.....	8
4 Список літератури для всіх тем навчальної дисципліни.....	39

1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Назва розділів і теми навчальної дисципліни	всього	лекції	семінари	самост. робота
Змістовий модуль 1. Історія держави і права України з найдавніших часів і до кінця XVIII ст.					
1	Тема 1. Вступ. Рабовласницькі державні утворення та їх право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (VII ст. до н.е. – III ст. н.е.)	16	4	2	10
2	Тема 2. Ранньофеодальна держава Київська Русь (VI – перша половина XIII ст.). Право Київської Русі. Галицько-Волинська держава та її право (XI – XIII ст.)	22	2	6	14
3	Тема 3. Литовсько-Руська держава та її право (друга половина XIV – XVI ст.). Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Речі Посполитої (друга половина XVI – середина XVII ст.)	25	4	6	15
4	Тема 4. Запорізька Січ, її військово-адміністративний устрій та право. Українська держава і право в роки Визвольної війни 1648-1654 рр.	19	2	2	15
5	Тема 5. Українська гетьманська держава та її право (середина XVIII – кінець XVIII ст.)	23	4	4	15
Змістовий модуль 2. Історія держави і права України XIX - XX ст.					
6	Тема 6. Суспільно-політичний устрій та право на українських землях у складі Російської імперії (XIX – початок XX ст.). Суспільно-політичний устрій та право на українських землях у складі Австро-Угорщини (XIX – початок XX ст.). Українські землі на початку XX ст.	17	2	4	11
7	Тема 7. Відродження української національної державності. Право (1917-	26	4	6	16

	1920 рр.). Становлення радянської державності і права в Україні (1917-1920 рр.). Воєнний комунізм				
8	Тема 8. Створення СРСР. Державно-правовий розвиток України в умовах нової економічної політики (1921 – початок 1929 рр.). Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)	26	4	6	16
9	Тема 9. Держава і право України в роки другої світової війни (1939-1945 рр.)	11	-	2	9
10	Тема 10. Держава і право України в повоєнні роки та в період дестабілізації (1945 –середина 60-х рр.). Держава і право України у період уповільнення темпів суспільного розвитку і “застою” (середина 60-х – середина 80-х рр.)	11	-	2	9
11	Тема 11. Держава і право України у 1985-1991 рр. Держава і право України на сучасному етапі	14	2	2	10
	Всього за семестр	210	28	42	140

2 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Історія держави і права України викладається студентам і слухачам спеціальності Правознавство I року навчання. Історія держави і права України як юридична дисципліна має власний предмет і метод правового регулювання. Предметом є історія становлення, історичні форми та закономірності розвитку суспільного ладу, системи органів державної влади, джерел та основних галузей права на українських землях з давнини та по сьогоднішня.

Мета вивчення дисципліни: ознайомити студентів із історією виникнення української держави, найважливішими історико-правовими та політичними фактами в житті країни, юридичною термінологією та пам'ятками української юридичної культури.

ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

а) формування політичного і правового мислення у студентів;

б) формування умінь визначати та аналізувати процеси в еволюції держави і права України та виявляти основні закономірності розвитку держави на сучасному етапі;

в) формування умінь визначати та розуміти фактори, які справляють вплив на особливості формування державно-правової системи України на різних етапах її розвитку;

г) формування системи спеціальних знань з курсу “Історія держави і права України”: еволюція української державної традиції, розвиток механізму державної влади в Україні (органів центрального і місцевого управління, юстиції), зародження та функціонування правової системи в цілому і окремих галузей права зокрема;

д) знайомство з пам'ятками української юридичної культури, вивчення та аналіз джерел українського права.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Історія держави і права України вивчається на основі знань, які студенти і слухачі отримали з базової середньої освіти, має структурно-логічні зв'язки з такими навчальними дисциплінами як Теорія держави і права, Конституційне право України, Історія України, Історія політичних та правових вчень.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни Історія держави і права України розраховане на один семестр і два змістовні модулі. В першому змістовному модулі розглядаються такі теми, як Стародавні держави на території України; Київська Русь (XI – XIV ст.); Україна в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.); Україна часів козацтва; Гетьманщина (XVII – XVIII ст.). Впродовж другого змістовного модуля студенти мають вивчити теми Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій (XIX- початок XX ст.); Україна періоду визвольних змагань (1917-1920 рр.); входження України до складу СРСР (20-ті рр. XX ст.); Україна в умовах тоталітарного режиму (30-і рр. XX ст. – 1991 р.) та Україна періоду незалежності (1991 – 2015 р.).

Основними видами навчальних занять із даної навчальної дисципліни є лекції і семінарські заняття.

Лекція як основна форма проведення навчальних занять, призначається для засвоєння теоретичного матеріалу. Тематика курсу лекцій визначається робочою програмою з Історії держави і права України.

Семінарські заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти і слухачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів). Перелік тем семінарських занять визначається робочою програмою з навчальної дисципліни. Семінарські заняття включають проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів і слухачів, розв’язування завдань з їх обговоренням, розв’язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал.

Самостійна робота планується як форма навчання, що має на меті надати допомогу у вивченні запропонованої літератури, у пошуку відповідей на проблемні питання курсу, оволодіння практичними завданнями курсу.

Форми контролю – поточний, модульний, підсумковий семестровий контролі.

Примітки:

1. Критерії успішності навчання та засоби її діагностики визначаються Положенням про кредитно-модульну систему організації навчального процесу у Запорізькому національному технічному університеті.

2. Інформаційний обсяг дисципліни і конкретні форми проведення навчальних занять та їх об’єм, форми підсумкового контролю визначаються навчальним планом.

3. Тематичний план дисципліни на навчальний рік затверджується кафедрою.

З ЗМІСТ АУДИТОРНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль 1. Історія держави і права України з найдавніших часів і до кінця XVIII ст

Тема 1. Вступ. Рабовласницькі державні утворення та їх право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (VII ст. до н.е. – III ст. н.е.)

Всього - 16 годин

Лекція - 4 години

Семінарське заняття - 2 години

Самостійна робота - 10 годин

План семінарського заняття (2 години)

Рабовласницькі державні утворення та їх право на території Північного Причорномор'я (VII ст. до н.е. – III ст. н.е.)

1. Скіфське державне об'єднання.
2. Грецькі міста-держави: Херсонес, Ольвія.
3. Боспорське царство.
4. Право грецьких держав.

Тематика рефератів

1. Суспільно-політичний лад Ольвії.
2. Суспільно-політичний лад Херсонесу.
3. Суспільно-політичний лад скіфського державного утворення.
4. Звичаєве право скіфів.
5. Боспорське царство.
6. Кримінальне право в еллінських колоніях Північного Причорномор'я.
7. Цивільне право в еллінських колоніях Північного Причорномор'я.
8. Міжнародне право еллінських колоній Північного Причорномор'я.
9. Громадянство в Стародавній Греції. Присяга херсонеситів як пам'ятка еллінського права.
10. Форми взаємовідносин еллінських колоній Північного Причорномор'я та варварських народів.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (30 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Античные города Северного Причерноморья. – М.-Л., 1955.
2. Блаватская Т.В. Очерки политической истории Боспора в V-IV вв. до н.е. – М., 1959.
3. Блаватский В.Д. Античная археология и история. – М., 1985.
4. Блаватський В.Д. Рабство и его источники в античных государствах Северного Причерноморья // Советская археология. – 1954. – Т.20.
5. Виноградов Ю.Г. Политическая история Ольвийского полиса. – М., 1989.
6. Виноградов Ю.Г. Синопа и Ольвия в V в до н.э. Проблема политического устройства // Вестник древней истории. – 1981. – №2.
7. Гайдукевич В.Ф. Боспорское царство. – М.-Л., 1949.
8. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
9. Кадеев В.И. Правовое и социальное положение граждан Античного Херсонеса // Проблемы античной культуры. – М., 1986.
10. Кадеєв В. Про державний лад Херсонесу в перших століттях н. е. // УДЖ. – 1971. - №9.
11. Каллистов Д.П. Северное Причерноморье в Античную эпоху. – М., 1952.
12. Каришковський П. Про державний устрій Ольвії // Український історичний журнал. – 1973. – №2.
13. Новосельцев А. Древнейшие государства на территории СССР // История СССР. – 1985. - №6.
14. Паїк В. «Велика Скіфія» – велика Сколотія // Державність. – 1992. – №1-2.
15. Шелов Д.Б. Феодосия, Гераклея и Спартокиды // Вестник древней истории. – 1950. – №3.
16. Яйленко В.П. К проксенической деятельности Ольвии и Брспора // Этногенез народов Балкан и Северного Причерноморья. – М., 1984.

Тема 2. Ранньофеодальна держава Київська Русь (VI – перша половина XIII ст.). Право Київської Русі. Галицько-Волинська держава та її право (XI – XIII ст.)

Всього - 22 години

Лекція - 2 години

Семінарське заняття - 6 годин

Самостійна робота - 14 годин

План семінарського заняття (4 години)

Право Київської Русі

1. Рецепція візантійського права. Збірки церковного права.
2. Князівські устави і уроки:
 - (а) устав Володимира Святославовича;
 - (б) устав Ярослава Володимировича.
3. Міжнародні договори Київської Русі:
 - (а) договір Олега з Візантією 907 р.;
 - (б) договір Олега з Візантією 911 р.;
 - (в) договір Ігоря з Візантією 944 р.
4. “Руська Правда”: історія створення і основні риси.
5. Основні галузі права Київської Русі:
 - (а) правове положення основних груп населення;
 - (б) право власності;
 - (в) зобов’язальне право;
 - (г) злочини і покарання;
 - (д) шлюбно-сімейне право, спадкове право.
6. Судові органи, судоустрій. Судовий процес.

План семінарського заняття (2 години)

Галицько-Волинське князівство

1. Причини і наслідки феодальної роздробленості. Історичні обставини існування Галицько-Волинської держави. Татаро-монгольська навала і її вплив.
2. Особливості суспільного ладу Галицько-Волинського князівства.
3. Особливості державного ладу Галицько-Волинського князівства.
4. Право Галицько-Волинського князівства.
5. Міжнародні відносини і міжнародні договори Галицько-Волинського князівства.

Тематика рефератів

1. Державний лад Київської Русі.
2. Суспільний лад Київської Русі.
3. Теорії походження державності у східних слов’ян.
4. Суспільний лад східних слов’ян VIII ст.

5. Прийняття християнства і його вплив на подальший розвиток Київської Русі.
6. Реформи Володимира Великого і Ярослава Мудрого.
7. Феодальна роздробленість і її вплив на розвиток держави і права Київської Русі.
8. Шлюбно-сімейне право Київської Русі.
9. Кримінальне право за “Руською Правдою”.
10. Цивільне право за “Руською Правдою”.
11. Суд і судовий процес у Київській Русі.
12. “Руська правда” – видатна пам’ятка давньоруського права.
13. Збірки церковного права Київської Русі.
14. Церковні устави Володимира і Ярослава.
15. Звичаєве право Київської Русі. Еволюція родоплемінних традицій і норм звичаєвого права.
16. Міжкнязівські договори як джерело права Київської Русі.
17. Міжнародні відносини і міжнародні договори Київської Русі.
18. Акти приватного права Київської Русі.
19. Рецепція візантійського права.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (30 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Брайчевський М. Біля джерел слов’янської державності. – К., 1964.
2. Брайчевський М. Походження Русі. – К., 1968.
3. Вілецький Л. Руська Правда і історія її тексту. – Вінниця, 1993.
4. Горський А. Ще раз про роль норманів у формуванні Київської Русі // УІЖ. – 1994. - №1.
5. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
6. Дорошенко Д. Нариси з історії України. – К., 1993.
7. Древняя Русь: проблемы права и правовой идеологии. – М., 1984.
8. Дубровина А. Государственный строй Киевской Руси // Сов. Государство и право. – 1982. - №6.
9. Зимин А.А. Правда Русская. – М., 1999.
10. Котляр М. Київська держава часів Аскольда і Діра // Київська старовина. – 1993. - №3.

11. Котляр Н. Данило Галицький. – К., 1979.
12. Котляр Н. Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волынской Руси. – К., 1985.
13. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. – Л., 1984.
14. Петров И.В. Государство и право Древней Руси. – СПб., 2003.
15. Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1962.
16. Пресняков А.Е. Княжеское право в Древней Руси (X-XII ст.). – М., 1993.
17. Приходнюк О. Анты и пеньковская культура // Древние славяне и Киевская Русь. – К., 1989.
18. Рibaков Б. Нова концепція нашої держави // Наука і суспільство. – 1980. - №7.
19. Ричка В. Про адміністративно-територіальний устрій давньоруських земель XI-XIII ст. // Український історичний журнал. – 1983. - №2.
20. Сахаров А. Дипломатия Древней Руси. – М., 1980.
21. Свердлов М.Б. От закона русского к Русской Правде. – М., 1988.
22. Славяне Юго-Восточной Европы в предгосударственный период. – К., 1990.
23. Софроненко К. Общественно-политический строй Галицко-Волынской Руси. – М., 1955.
24. Толочко А. Древняя Русь. – К., 1987.
25. Толочко А. Князь в Древней Руси: власть, собственность, идеология. – К., 1992.
26. Хачатуров Р. Становление права (на материалах Киевской Руси). – Тбилиси, 1988.
27. Хрестоматія з історії держави і права України. – К., 1997. – Т.1-2.
28. Чоботенко С.П. Історія виникнення племен, дружин та права в Україні. – Запоріжжя, 2000.
29. Юшков С. Общественно-политический строй и право Киевского государства. – М., 1949.
30. Юшков С.В. Русская Правда: происхождение, источники, значение. – М., 1950.

Тема 3. Литовсько-Руська держава та її право (друга половина XIV – XVI ст.). Суспільно-політичний лад і право на

українських землях у складі Речі Посполитої (друга половина XVI – середина XVII ст.)

Всього - 25 годин

Лекція - 4 години

Семинарське заняття - 6 годин

Самостійна робота - 15 годин

План семінарського заняття (4 години)

Право на українських землях в складі Великого Князівства Литовського

1. Джерела права:

- (а) Судебник Великого князя Казимира 1468 р.;
- (б) I Литовський статут 1529 р.;
- (в) II Литовський статут 1566 р.;
- (г) Устава на волоки 1557 р.;
- (д) Польсько-Литовські унії як джерело права;
- (е) Магдебурзьке право.

2. Основні риси права:

- (а) право власності та зобов'язальне право;
- (б) кримінальне право;
- (в) шлюбно-сімейне право;
- (г) судовий процес.

3. Судова система. Коронний або Литовський трибунал. Земський суди. Гродський суд. Підкоморний суд. Магістратські та ратушні суди. Копні суди.

План семінарського заняття (2 години)

Українські землі в складі Речі Посполитої

1. Люблінська унія 1569 р.

2. Суспільний лад Речі Посполитої. Правове положення українського населення.

3. Генрикові артикули” 1572 р. та державний лад Речі Посполитої.

4. Литовський статут 1588 р.

5. “Ординація війська запорізького реєстрового” 1638 р.

6. Система судових органів. Судочинство.

7. Основні риси права Речі Посполитої:

- а) кримінальне право;
- б) цивільне право;
- в) сімейне право;

Тематика рефератів

1. Великокняжа влада і станово-представницькі установи Литовсько-Руської держави.
2. I Литовський статут.
3. II Литовський статут.
4. Кримінальне право у Великому князівстві Литовському.
5. Цивільне право у Великому князівстві Литовському.
6. Шлюбно-сімейне право ВКЛ.
7. Судебник князя Казимира.
8. Юридичне оформлення кріпосного права на українських землях в складі ВКЛ.
9. Магдебурзьке право на українських землях в складі ВКЛ.
10. Суспільний лад на українських землях в складі ВКЛ.
11. Князь Вітовт і його реформи.
12. Польсько-литовські унії.
13. Люблінська унія і її історичне значення.
14. Правове становище України в складі ВКЛ.
15. Судоустрій і судочинство в Литовсько-Руській державі.
16. “Генрикові артикули” (1572 р.) та їх вплив на держаний устрій Речі Посполитої.
17. Види злочинів і система покарань у Речі Посполитій (XVI-XVII ст.).
18. Берестейська церковна унія (1569 р.) та її вплив на українське суспільство.
19. Поширення німецького, волоського та польського права на українські землі.
20. Суспільний лад в українських землях у кінці XVI – першій половині XVII ст.
21. Джерела і основні риси права Речі Посполитої.
22. Правове положення реєстрового козацтва. Ординація війська Запорізького реєстрового 1638 р.
23. Селянсько-козацькі повстання кінця XVI – першої половини XVII ст.
24. Суд і судочинство на українських землях в складі Речі Посполитої.
25. III Литовський статут 1588 р.
26. Цивільне право на українських землях в складі Речі Посполитої.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (30 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Бойко І. До питання про державність українського народу в період феодалізму // Український історичний журнал. – 1968. - №8.
2. Вардах Ю. История государства и права Польши. – М.,1980.
3. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.,1990.
4. Гурбич А. Копні суди на українських землях у XIV-XVI ст. // Український історичний журнал. – 1990. - №10.
5. Дорошенко Д. Нариси з історії України. – К.,1993.
6. Любавский М. Очерк истории Литовско-русского государства до Люблинской унии включительно. – М.,1970.
7. Мироненко О. Представницькі органи Литовсько-Руської держави в контексті еволюції українського парламентаризму // Академія правових наук України. – Х.,1997. – Вип. 2.
8. Музыченко П. К истории создания Литовских статутів // Проблемы правоведения. – К.,1998. – Вып.50.
9. Пахолок Л. Суди з предметною спеціалізацією в історії судоустрою України // Право України. – 1997. - №7.
10. Полонська-Василенко Н. Історія України. – К.,1962.
11. Сас П. Феодальные города Украины в конце XV - 60-х годах XVI в. – К.,1989.
12. Скакун О. Прогресивна політико-правова думка на Україні (IX – 1917 р.). – К.,1990.
13. Сливка Ю. Реакційна роль унії в історії українського народу. – К.,1967.
14. Статут Великого князівства Литовського 1529 года. – Минск, 1960.
15. Статути Великого князівства Литовського: в 3 т.: Т.1. – Статут 1529 р; Т.2. – Статут 1566 р.; Т.3. – Статут 1588 р. – Одеса, 2002.
16. Тищик Б., Вівчаренко Б. Суспільно-політичний лад України у складі Речі Посполитої та Литовської держави. – Л.,1996.
17. Україна і Польща в період феодалізму. – К.,1991.
18. Ткач А. Історія кодифікації дореволюційного права України. – К.,1968.
19. Чубатий М. Огляд історії українського права. – К.,1994.

20. Шабульдо Ф. Земли Юго-Западной Руси в составе Великого княжества Литовского. – К., 1987.

21. Щербак В. До питання про еволюцію класово-станової структури феодального суспільства України у XIV – першій половині XVII ст. // Український історичний журнал. – 1987. - №2.

22. Яковенко Н. У XVI ст. ми жили в правовій державі // Старожитності. – 1991. - №4.

Тема 4. Запорізька Січ, її військово-адміністративний устрій та право. Українська держава і право в роки Визвольної війни 1648-1654 рр.

Всього - 19 годин

Лекція - 2 години

Семинарське заняття - 2 години

Самостійна робота - 15 годин

План семінарського заняття (2 години)

Козацьке право

1. Джерела права. Звичаєве козацьке право. Основні риси козацького права.

2. Право власності.

3. Злочини і покарання на Запорізькій Січі.

4. Суд і судочинство на Запорізькій Січі.

5. Березневі статті 1654 р.

Тематика рефератів

1. Злочини і покарання в Запорізькій Січі.

2. Причини та етапи формування козацтва.

3. Джерела і основні риси права Запорізької Січі.

4. Право власності на Запорізькій Січі.

5. Структура і функції органів влади Запорізької Січі.

6. Суд і судочинство на Запорізькій Січі.

7. Міжнародні відносини Запорізької Січі.

8. Козацька символіка.

9. П.Сагайдачний.

10. Військові походи запорізьких козаків.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (20 позицій).

2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Андрущенко В., Федоров В. Запорізька Січ як український феномен. – К.,1995.
2. Антонович В. Коротка історія козащини. – К.,1991.
3. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К.,1991.
4. Грозовський І. Звичаєве право Запорізької Січі // Рад. право. – 1990. - №10.
5. Грозовський І. Козацьке право // Право України. – 1997. - №6.
6. Грозовський І. Охорона природи в Запорізькій Січі // Право України. – 1997. - №12.
7. Грозовський І. Право власності на землю в Запорізькій Січі // Право України. – 1997. - №8.
8. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.,1990.
9. Онуфрієнко О.В. Українська державність доби козацької. – Запоріжжя, 1998.
10. Сергійчик В. Доля української національної символіки. – К.,1990.
11. Сергійчик В. Іменем Війська запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – середини XVII ст. – К.,1991.
12. Слабченко М. Паланкова організація запорізьких вольностей. – К., 1929.
13. Слабченко М. Соціально-правова організація Січі Запорозької. – К., 1924.
14. Ткач А. Історія кодифікації дореволюційного права України. – К.,1968.
15. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. – Л.,1991-1992.

Тема 5. Українська гетьманська держава та її право (середина XVIII – кінець XVIII ст.)

Всього - 23 години

Лекція - 4 години

Семінарське заняття - 4 години

Самостійна робота - 15 годин

План семінарського заняття (4 години)

Право Української гетьманської держави

1. Джерела і основні риси права Української гетьманської держави.
2. Гадяцький трактат І.Виговського.

3. Договірні статті гетьманів як джерела права (Переяславський і Слободищенський договори Ю.Хмельницького; Московський договір І.Брюховецького; Глухівські статті Д.Многогрішного; Конотопський договір І.Самойловича; Коломацькі статті І.Мазепи).

4. Конституція П.Орлика 1710 р.

5. Царське законодавство (Указ Катерини II про ліквідацію Запорізької Січі; Указ Катерини II про закріпачення селянства на Україні; Жалувана грамота дворянству).

6. Кодифікація права України у XVIII ст.: причини, напрямки, риси (“Суд і розправа в правах малоросійських” Ф.Чучкевича; Статут і інші права малоросійські” В.Кондратьєва; “Екстракт Малоросійських прав” 1767 р.).

7. Права, за якими судиться малоросійський народ, 1743 р.: джерела кодифікації, основна характеристика, історична доля збірника.

8. Основні риси права України XVII – XVIII ст.:

- (а) цивільне право;
- (б) кримінальне право;
- (в) шлюбно-сімейне.

9. Система судових органів та судочинство Гетьманщини. Судова реформа 1760 р.

Тематика рефератів

1. Гетьманські угоди з російським царем другої половини XVII – XVIII ст. як джерело права.

2. Ліквідація гетьманства і Запорізької Січі.

3. Цивільне право України періоду Гетьманщини.

4. Кримінальне право України періоду Гетьманщини.

5. Територіально-адміністративний устрій України другої половини XVII XVIII ст.

6. Проекти договорів з Польщею за гетьманування І.Виговського.

7. Судова система і судочинство Гетьманщини у XVIII ст.

8. Кодифікація українського права у XVIII ст.

9. “Права, за якими судиться малоросійський народ”, 1743 р.

10. Кримінальне право і процес за Українським кодексом 1743 р.

11. Конституція П.Орлика, 1710 р.

12. Договори Ю.Хмельницького.

13. Поділ України на Лівобережну та Правобережну. Андрусівський мир. 1667 р.
14. Правовий статус Запорізької січі у складі Гетьманської держави.
15. Російські органи управління українськими землями часів Гетьманщини.
16. Еволюція державної влади України часів Гетьманщини.
17. Особливості суспільного ладу України часів Гетьманщини.
18. І. Мазепа і україно-шведський союз.
19. Царське законодавство як джерело права Української гетьманської держави.
20. Введення кріпосного права на Україні у XVIII ст.
21. Міжнародні відносини Української гетьманської держави.
22. Судова реформа 1760 р.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (30 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Андрусак Т. Правові основи Української гетьманської держави // Останній гетьман. – К., 1993.
2. Андрущенко В., Федоров В. Запорізька Січ як український феномен. – К., 1995.
3. Антонович В. Коротка історія козащини. – К., 1991.
4. Бойко І.Й. Держава і право Гетьманщини. – Львів, 2000.
5. Василенко М. Борець чи гнобитель? З приводу ювілею П.Полуботка // Україна. – 1990. - №51, 52.
6. Голубоцький В. Запорізька Січ в останні роки свого існування. 1734-1735. – К., 1968.
7. Гуржій О.І. Право в Українській козацькій державі (друга половина XVII – XVIII ст.). – К., 1994.
8. Гуржій О. Про особливості українсько-російських взаємовідносин у середині XVII ст. // УІЖ. – 1992. - №10-11.
9. Гуржій О. Українська козацька держава у другій половині XVII ст.: кордони, населення, право. – К., 1996.
10. Дашкевич Я. Полково-сотенний лад XVII-XVIII ст. на Україні // Пам'ятки України. – 1990. - №1-3.
11. Дзейко Ж. Правовий статус вищих органів державної влади періоду Гетьманщини // Розбудова держави. – 1996. - №3.

12. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст. – К., 1993.
13. Драгоманов М. Пропащий час: українці під Московським царством (1654-1876) // Вибране. – К., 1991.
14. Дядиченко В. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України кінця XVII – початку XVIII ст. – К., 1959.
15. Заремба С. Возз'єднання України з Росією у висвітленні українських літописців другої половини XVIII ст. // УДЖ. – 1978. - №10.
16. Онуфрієнко О.В. Українська державність доби козацької. – Запоріжжя, 1998.
17. Пащук А. Суд і Судочинство на лівобережній Україні XVII-XVIII ст. - Л., 1967.
18. Перші київські нотаріуси (1766-1768 р.) // Київ. – 1989. - №3.
19. Слісаренко А., Томенко М. Історія української конституції. – К., 1993.
20. Смолій В., Ричка В. Угоди гетьманського уряду України з Московською державою (1654-1764) (очима правознавця) // УДЖ. – 1993. - №4-6; №7-8; №9-10.
21. Софроненко К. Малороссийский приказ Русского государства второй половины XVII-XVIII в. – М., 1960.
22. Степанков В. Українська козацька республіка в середині XVII ст.: особливості політичного устрою та соціально-економічних відносин. – Хмельницький, 1990.
23. Угода та конституція Пилипа Орлика // Літературна Україна. – 1990. – 12 липня.
24. Українська козацька держава // Матеріали всеукраїнських історичних читань. – Черкаси 1992-1994. – Вип. 24.
25. Українська козацька держава: витоки і шляхи розвитку. – К., 1991.
26. Універсали українських гетьманів від І.Виговського до І.Самойловича (1657-1687 рр.). – К., 2004.
27. Экстракт малороссийских прав. – К., 1969.

Змістовий модуль 2. Історія держави і права України XIX - XX ст.

Тема 6. Суспільно-політичний устрій та право на українських землях у складі Російської імперії (XIX – початок XX ст.). Суспільно-політичний устрій та право на українських землях

у складі Австро-Угорщини (XIX – початок XX ст.). Українські землі на початку XX ст.

Всього - 17 годин

Лекція - 2 години

Семинарське заняття - 4 години

Самостійна робота - 11 годин

План семінарського заняття (2 години)

Право України в складі Російської імперії XIX ст.

1. Судова система першої половини XIX ст.
2. Судова реформа 1864 р.
3. Джерела і основні риси права України в складі Російської імперії XIX ст.
4. Систематизація права в Україні в першій половині XIX ст.
5. Основні галузі права:
 - (а) кримінальне право;
 - (б) цивільне право: закріплення буржуазних відносин і буржуазної власності.
 - (в) фабричне законодавство.

План семінарського заняття (2 години)

Україна в складі Австро-Угорської імперії XIX ст.

1. Революція в Австрії 1848 р. і реформа державної системи. Конституція Австро-Угорщини 1867 р.
2. Суспільний лад на західноукраїнських землях в складі Австро-Угорської імперії.
3. Джерела та риси права на українських землях в складі Австро-Угорщини в XIX ст.
4. Кодифікація права в Австро-Угорщині в другій половині XIX ст.
5. Основні риси кримінального та цивільного права.
6. Судова система і судочинство. Реформи судочинства середини XIX ст.

Тематика рефератів

1. Суспільно-політичний устрій українських земель у складі Російської імперії (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.)
2. Систематизація права в Україні першої половини XIX ст.
3. Буржуазні реформи другої половини XIX ст. в Росії і їх запровадження на Україні.
4. Аграрна реформа 1861 р.

5. Судова реформа 1864 р.
6. Фабричне законодавство XIX ст.
7. Поширення капіталізму в Російській імперії XIX ст. та його вплив на розвиток законодавства.
8. Цивільне право Російської імперії XIX ст.
9. Кримінальне право Російської імперії XIX ст.
10. Суд і судовий процес в Російській імперії в другій половині XIX ст.
11. Система органів державної влади Російської імперії XIX ст.
12. Територіально-адміністративний устрій на українських землях в складі Російської імперії в XIX ст.
13. Виникнення і поширення політичних партій в Росії в XIX ст.
14. Політика Російського уряду стосовно України в XIX ст.
15. Кирило-Мефодіївське товариство.
16. Діяльність декабристів на Україні.
17. Політико-правові погляди М. Драгоманова.
18. Система місцевого самоврядування в Росії за реформами 60-х рр. XIX ст.
19. Суспільний лад на українських землях в складі Російської імперії в другій половині XIX ст.
20. Робота кодифікаційної комісії М. Сперанського.
21. Органи політичного розшуку царизму в Україні в XIX – на початку XX ст.
22. Розвиток політичної думки та поширення державницьких ідей на західноукраїнських землях другої половини XIX – початку XX ст.
23. Органи державного управління Галичиною у другій половині XIX ст.
24. Суспільно-політичний устрій західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії.
25. Кодифікація австрійського законодавства в XIX ст., особливості його застосування на українських землях.
26. Судова система і судочинство на українських землях в складі Австро-Угорщини в XIX ст.
27. Конституція Австро-Угорщини 1867 р.
28. Ліквідація кріпосного права і аграрна реформа в Австро-Угорщині в середині XIX ст.

29. Створення і функціонування українських політичних партій на західноукраїнських землях в XIX ст.

30. Буржуазна революція в Австрії 1848 р. та її особливості на західноукраїнських землях.

31. Структура державного апарату дуалістичної монархії Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

32. Цивільне право Австро-Угорщини XIX ст.

33. Кримінальне право Австро-Угорщини XIX ст.

34. Територіально-адміністративний устрій на західноукраїнських землях в складі Австро-Угорщини в XIX ст.

35. Діяльність українців в представницьких органах Австро-Угорської імперії XIX ст.

36. Формування українських політичних партій (початок XX ст.).

37. Зміни у законодавстві Російської імперії початку XX ст.

38. Україна у I світовій війні.

39. Столипінська аграрна реформа.

40. Революція 1905-1907 рр. в Україні.

41. Діяльність української громади в Державній Думі.

42. Зміни у державному апараті Росії на початку XX ст.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (30 позицій).

2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Драгоманов М. Пропавший час: українці під Московським царством (1654-1876) // Вибране. – К., 1991.

2. Дубровіна А. Механізм управління, суспільний лад і право України періоду імперіалізму і демократичних революцій. – К., 1970.

3. Калмакан І., Бриндак О. Виникнення та еволюція національної партійної системи в Україні в XX ст. – Одеса, 1997.

4. Козирев В.К. Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.). – Запоріжжя, 1999.

5. Кириченко В. О проведеніи столыпинской аграрной реформы на Украине // Проблемы совершенствования законодательства Украины и практики его применения в современных условиях. – К., 1992.

6. Кульчицький В. Держаний лад і право в Галичині. – Л., 1966.

7. Кульчицький В. Джерела права в Галичині за часів австрійського панування (1772-1918) // Проблеми правознавства. – 1971. – Вип.19.

8. Кульчицький В. Застосування кодексів австрійського права на території Галичини // Стан кодифікаційного процесу в Україні: системність, пріоритет, уніфікація. – К.,1995.

9. Кульчицький В. Органи державного управління Галичиною за конституцією 1867 р. // Вісник Львів. Ун-ту. Сер. Юридична. – Л.,1966.

10. Лисяк-Рудницький І. Українці в Галичині під австрійським пануванням // Історичні ессе. – К.,1994. – Т.1.

11. Настюк М. Апарат колоніального управління Буковиною в період владчества Австро-Венгерської монархії // Вестник Львов. Ун-та. Серія юридич. – Л.,1983. – Вип.22.

12. Новосівський І.М. Нариси історії права Буковини і Басарабії. – Н.-Й., 1986.

13. Полянський Н. Царские военные суды в борьбе с революцией 1905-1907 г. – М.,1958.

14. Попник В. Политическая борьба на Украине вокруг выборов в III Государственную думу. – К.,1989.

15. Поход Я. Суди і судовий процес старої України. – Л.,1990.

16. Российское законодательство X-XX веков. – М.,1984. – Т.1-9.

17. Скакун О. Прогресивна політико-правова думка на Україні (IX – 1917 р.). – К.,1990.

18. Теплицький В. Реформа 1861 року і аграрні відносини в Україні. – К.,1959.

19. Ткач А. Історія кодифікації дореволюційного права України. – К.,1968.

20. Щербина П. Судебная реформа 1864 г. на Правобережной Украине. – Л.,1974.

21. Щербина П. Судебная система на Правобережной Украине в конце XVIII-XIX в. – К.,1977.

22. Шульга І. Соціально-економічні відносини і класова боротьба на Закарпатті в кінці XVIII – першій половині XIX ст. – Л.,1965.

23. Ярмыш А. Наблюдать неотступно... Административно-полицейский аппарат и органы политического сыска царизма в Украине в конце XIX – начале XX в. – К.,1992.

24. Ярмиш О.Н. Каральний апарат самодержавства в Україні кінцеь XIX – початок XX ст. – Харків, 2001.

Тема 7. Відродження української національної державності. Право (1917-1920 рр.). Становлення радянської державності і права в Україні (1917-1920 рр.). Воєнний комунізм

Всього - 26 годин

Лекція - 4 години

Семінарське заняття - 6 години

Самостійна робота - 16 годин

План семінарського заняття (6 годин)

Право України 1917-1920 рр.

1. Універсали Центральної Ради: історичні умови прийняття і значення:

- (а) I Універсал;
- (б) II Універсал;
- (в) III Універсал;
- (г) IV Універсал.

2. Конституція УНР: зміст і значення:

- (а) Статус Всенародних Українських Зборів;
- (б) Статус ради Народних Міністрів;
- (в) Національні Союзи;
- (г) Суд;
- (д) громадянські свободи.

3. Нормотворча діяльність уряду П.Скоропадського:

- (а) “Грамота до всього українського народу”;
- (б) “Закон про тимчасовий державний устрій”.

4. Нормотворча діяльність Директорії:

- (а) Декларація Директорії; Універсал трудового конгресу;
- (б) Договір про об'єднання ЗУНР та УНР.
- (в) Варшавський договір.

5. Законодавча діяльність ЗУНР.

Тематика рефератів

- 1. Буржуазна революція 1917 р. в Україні.
- 2. Законодавча діяльність Центральної Ради.
- 3. Універсали Центральної Ради.
- 4. Законодавча діяльність П.Скогродського.
- 5. С.Петлюра.

6. М.Грушевський.
7. В.Винниченко.
8. Анархістський рух на Україні. Н.Махно.
9. Законодавча діяльність Директорії.
10. Проблема становлення українських збройних сил 1917-1920 рр.

11. Зовнішня політика України 1917-1920 рр.

12. ЗУНР.

13. Берестейська мирна угода та її наслідки для України.

14. Варшавський договір між С.Петлюрою і Польщею.

Радянсько-польська війна.

15. Ризький договір.

16. Конституція УНР.

1. Система органів центрального і місцевого управління УНР часів Центральної Ради.

2. Система органів центрального і місцевого управління УНР часів Директорії.

3. Система органів центрального і місцевого управління Української держави П.Скоропадського.

4. Судова система України 1917-1920 рр.

5. Юридичне оформлення радянської влади в Україні 1917-1920 рр.

6. Україна і Паризька мирна конференція.

7. Конституція УРСР 1919 р.

8. Договори УРСР з Росією про воєнний і господарський союзи.

9. Всеукраїнська надзвичайна комісія.

10. Об'єднання УНР і ЗУНР.

11. Партійно-політична система в Україні 1917-1920 рр.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (20 позицій).

2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Боєчко Б., Ганжа О., Захарчук Б. Формування державних кордонів України 1917-1920 рр. – К., 1991.

2. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К., 1997.

3. Гармецький Ю. Універсали – визначні віхи історії Центральної Ради // УДЖ. – 1991. - №8-9.

4. Горак В. Зліт і падіння Директорії // Віче. – 1995. - №4.

5. Городянський З. Українська Національна Рада. – К.,1993.
6. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? – К.,1991.
7. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ ст.: нариси політичної історії. – К.,1993.
8. Кондратюк В. Державність України в 1917-1920 р. – Л.,1992.
9. Конституційні акти України 1917-1920 рр. Невідомі конституції України. – К.,1992.
- 10.Копиленко О., Копиленко Л. Історія держави і права України. 1917-1920 р. – К.,1997.
- 11.Корнієнко П. Формування структури і кадрового корпусу місцевих органів влади на Україні в 1918-1920 рр. // Проблеми людини. – КУ.,1994. – Вип.1.
- 12.Кульчицький В. До питання про виникнення і падіння ЗУНР. – К.,1992.
- 13.Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. – Л.,1995.
- 14.Мироненко О. Верховне управління Українською державою (квітень-грудень 1918 р.) // Правова держава. – 1995. – Вип.6.
- 15.Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К.,1993.
- 16.Орленко В.І. Історія держави і права України. Початок ХХ – початок ХХІ ст.. – К., 2005.
- 17.Слісаренко А., Томенко М. Історія української конституції. – К.,1993.
- 18.Солдатенков В. Збройні сили України (грудень 1917 – квітень 1918 р.) // УДЖ. – 1992. - №12.
- 19.Солдатенков В. Становлення української державності і проблема збройних сил (березень 1917 – квітень 1918 р.) // УДЖ. – 1992. - №5.
- 20.Яковлів А. Основи конституції УНР // Розбудова держави. – К.,1995. - №5
- 21.Яневський Д. Маловідомі конституційні акти України // Історичні зошити. – 1991. - №2.

Тема 8. Створення СРСР. Державно-правовий розвиток України в умовах нової економічної політики (1921 – початок 1929 рр.). Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)

Всього - 26 годин

Лекція - 4 години

Семінарське заняття - 6 години

Самостійна робота - 16 годин

План семінарського заняття (4 години)

Право України 1917-1920 рр.

1. Конституція УРСР 1919 р.
2. Конституція УРСР 1929 р.
3. Цивільний кодекс УРСР 1922 р.
4. Кодекс законів про освіту УРСР 1922 р.
5. Кодекс законів про працю УРСР 1923 р.
6. Кодекс законів про сім'ю УРСР 1926 р.
7. Кримінальний кодекс УРСР 1922 р.
8. Кримінально-процесуальний кодекс УРСР 1922 р.

План семінарського заняття (2 години)

Право України 1929-1939 рр.

1. Конституція СРСР 1937 р.
2. Зміни у кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві в 30-ті роки.
3. Зміни у цивільному і трудовому законодавстві України в 30-ті роки.
4. Репресивно-каральна система України в 30-ті роки. ГУЛАГ.
5. Тоталітаризм: поняття, ознаки.

Тематика рефератів

1. Анархістський рух на Україні 20-ті рр. XX ст.
2. Проголошення та правове оформлення радянської влади на Україні.
3. Створення та діяльність надзвичайної комісії (НК) з боротьби із контрреволюцією.
4. Перша радянська конституція в Україні (1919 р.).
5. Конституція УРСР 1929 р.
6. Кодифікація цивільного законодавства в УРСР в 20-ті роки.
7. Правові засади входження України до складу СРСР.
8. Кодифікація кримінального законодавства в УРСР в 20-ті роки.
9. Кодифікація трудового законодавства в УРСР в 20-ті рр.
10. НЕП.
11. Формування авторитарного режиму в Україні в 20-ті роки XX ст.

12. Голод 1921-1922 рр. в Україні.
13. Система органів влади в Україні в 20-ті роки ХХ ст.
14. В.І.Ленін.
15. Л.Троцький.
16. Колективізація на Україні.
17. Індустріалізація в Україні.
18. І.В.Сталін.
19. Правові основи масових репресій 30-х років. Позасудові каральні органи.
20. Конституція УРСР 1937 р.
21. Органи радянської влади та управління в Україні за конституціями 1929 та 1937 р.: порівняльний аналіз.
22. Надзвичайне законодавство СРСР в 30-ті роки.
23. Голодомор 1932-1933 рр.
24. Тоталітаризм.
25. Система органів влади в Україні в 30-ті роки ХХ ст.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (20 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Бабій Б. Українська Радянська держава в період відбудови народного господарства (1921-1925 рр.). – К., 1961.
2. Бенько О. Державно-правові аспекти політичного терору в Україні (1917-1953). – К., 1994.
3. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. – К., 1994.
4. Вернишин А. Деформація судової зашити громадянських прав в кінці 20-х – початку 30-х років // Сов. государство и право. – 1989. - №8.
5. Вопросы кодификации советского права. – Л., 1957.
6. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ ст.: нариси політичної історії. – К., 1993.
7. Законодавчі акти УРСР. – К., 1963. – Т.1-7.
8. Згурська К. Кодифікація законодавства УРСР // Рад. право. – 1958. - №4.
9. Кульчицький В. Утворення Української радянської республіки. – Л., 1957.

10. Курицын В. 1937 год в истории Советского государства // Сов. государство и право. – 1988. - №2.
11. Макогон Н., Ткач А. Розвиток Радянської державності на Україні. – К., 1966.
12. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К., 1993.
13. Орленко В.І. Історія держави і права України. Початок ХХ – початок ХХІ ст.. – К., 2005.
14. Слісаренко А., Томенко М. Історія української конституції. – К., 1993.
15. Сталінізм на Україні: 20-30-ті роки. – К., 1991.
16. Сусло Д. Історія суду Радянської України. 1917-1967. – К., 1968.
17. Таранов А. Історія конституції УРСР. – К., 1957.
18. Усенко І. Первая кодификация законодательства УССР. – К., 1989.
19. Чистяков О. Конституция РСФСР 1918 года. – М., 1984.
20. Шаповал Ю., Пристало В., Золотарьов В. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997.
21. Юзьков Л. Конституция Советской Украины. – К., 1984.

Тема 9. Держава і право України в роки другої світової війни (1939-1945 рр.)

Всього - 11 годин

Семінарське заняття - 2 години

Самостійна робота - 9 годин

План семінарського заняття (2 години)

Держава і право України в роки другої світової війни (1939-1945 рр.)

1. Пакт Молотова-Ріббентропа.
2. Західноукраїнські землі на першому етапі II світової війни.
3. Політико-правові засади утворення ОУН, її програма і мета.
4. Спроби відновлення української державності напередодні та в ході Другої світової війни:
 - (а) проголошення незалежності Карпатської України;
 - (б) акт ОУН про відновлення Української держави від 30 червня 1941 р. Діяльність ОУН-УПА в роки ВВВ.
5. Німецький окупаційний режим

Тематика рефератів

1. Державно-правове забезпечення масових депортацій населення західноукраїнських земель.
2. Політико-правові засади утворення ОУН, її програма та мета.
3. Проголошення незалежності Карпатської України.
4. Входження Західної України до складу УРСР.
5. Українське питання напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори.
6. Основні зміни в радянському законодавстві в роки Другої світової війни.
7. Органи влади і управління в СРСР в роки Великої Вітчизняної війни.
8. Німецький окупаційний режим.
9. А.Гітлер
10. Розширення міжнародної правосуб'єктності УРСР в 1944-1945 рр. Участь УРСР в роботі конференції у Сан-Франциско з питань створення ООН.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (20 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Бах М. Війна втрачений надій: український самостійницький рух у 1935-1945 рр. // УІЖ. – 1992. - №6.
2. Бенько О. Державно-правові аспекти політичного терору в Україні (1917-1953). – К.,1994.
3. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. – К.,1994.
4. Боротьба за возз'єднання Західної України з УРСР // 36. Документів і матеріалів. – К.,1979.
5. Возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. – Л.,1985.
6. Волков С. До и после секретных протоколов. – М.,1990.
7. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ ст.: нариси політичної історії. – К.,1993.
8. Друга світова війна і Україна. – К.,1996.
9. Зайцев Л. Спроби відновлення української державності (1941-1945 рр.) // Вісник академії правових наук України. – Х.,1996. – Вип.5.
10. Киричук Ю. Історія УПА. – Тернопіль, 1991.
11. Коваль М. 1941-1945 рр., Україна // УІЖ. – 1991. - №6.

12. Коваль М. ОУН-УПА // УДЖ. – 1994. - №2-3.
13. Косик В. Україна і Німеччина у другій світовій війні. – Л., 1993.
14. Курицын В. Советский государственный аппарат в период Великой Отечественной Войны // Сов. государство и право. – 1985. - №5.
15. Макарчик В.С. Міжнародно-правове визнання кордону між Україною і Польщею (1939-1945 рр.). – К., 2001.
16. Мірчук П. УПА. 1942-1952. Документи і матеріали. – Л., 1994.
17. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К., 1993.
18. Настюк М. Создание и деятельность советских органов юстиции западных областей УССР (1939-1941). – Л., 1977.
19. Орленко В.І. Історія держави і права України. Початок ХХ – початок ХХІ ст. – К., 2005.
20. Парсаджанова В. Депортация населения Западной Украины и Западной Белоруссии в 1939-1941 г. // Новая и новейшая история. – 1989. - №2.
21. Рогожин А., Зайцев Л. Местные советы Украины в годы Великой Отечественной войны // Сов. государство и право. – 1989. - №9.
22. Семиряга М. Советско-германская договоренность в 1939 – июне 1941 г. // Сов. гос-во и право. – 1989. - №9.
23. Сурілов О., Чорнозуб П. Міські комітети оборони – місцеві органи влади в роки ВВВ // Рад. право. – 1975. - №2.
24. Суслó Д. Історія суду Радянської України. 1917-1967. – К., 1968.

Тема 10. Держава і право України в повосінні роки та в період дестабілізації (1945 –середина 60-х рр.). Держава і право України у період уповільнення темпів суспільного розвитку і “застою” (середина 60-х – середина 80-х рр.)

Всього - 11 годин

Семінарське заняття – 2 години

Самостійна робота - 9 годин

План семінарського заняття (2 години)

Право України у період уповільнення темпів суспільного розвитку і “застою” (середина 60-х – середина 80-х рр.)

1. Конституція СРСР 1977 р.: структура і зміст.
2. Конституція УРСР 1978 р.
3. Система органів влади.
4. Тенденції економічного розвитку.
5. Тенденції суспільно-політичного розвитку.
6. Тенденції розвитку права.

Тематика рефератів

1. Післявоєнна відбудова держави.
2. М.Хрущов.
3. Десталінізація 50-60-х рр.
4. XX партійний з'їзд і його наслідки.
5. Холодна війна.
6. Карибська криза 1963 р.
7. Суспільні рухи в Україні в 50-60-ті роки.
8. Апарат управління в Україні в 50-60-ті рр.
9. Кодифікація радянського права в Україні в 50-60-ті роки.
10. Реформи М. Хрущова.
11. УРСР в міжнародних відносинах 50-60-х рр. XX ст.
12. Конституція УРСР 1978 р.
13. Система органів державної влади в УРСР в 70-80-ті роки XX ст.
14. Холодна війна.
15. Тенденції розвитку права УРСР 70-80-х рр. XX ст.
16. Л.Брежнєв.
17. Суспільно-політичні рухи в УРСР в 70-80-ті рр. XX ст.
18. Тенденції соціально-економічного розвитку УРСР в 70-80-ті рр. XX ст.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (20 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Гришук В. Кодифікація законодавства УРСР (1956-1985). – Л., 1991.
2. Гришук В. Кодифікація кримінального законодавства України. – Л., 1992.
3. Забігайло К. Участь УРСР у виробленні Статуту ООН // Проблеми правознавства. – 1966. - №3.
4. Законодавчі акти УРСР. – К., 1963. – Т.1-7.

5. Макогон Н., Ткач А. Розвиток Радянської державності на Україні. – К.,1966.
6. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К.,1993.
7. Орленко В.І. Історія держави і права України. Початок ХХ – початок ХХІ ст. – К., 2005.
8. Плєскач О., Голодний М. Звід законів УРСР // Рад. право. – 1984. - №4.
9. Слісаренко А., Томенко М. Історія української конституції. – К.,1993.
10. Суло Д. Історія суду Радянської України. 1917-1967. – К.,1968.

Тема 11. Держава і право України у 1985-1991 рр. Держава і право України на сучасному етапі.

Всього - 14 годин

Лекція - 2 години

Семінарське заняття - 2 години

Самостійна робота - 10 годин

План семінарського заняття

1. Зміни в політичній й системі СРСР в роки “перебудови” та їх відображення в Україні.
2. Здобуття незалежності України.
3. Конституційний процес в Україні 1991-1996 рр.
4. Конституція України 1996 р.: основні положення.
5. Конституційна реформа 2004 р.
6. Конституційний розвиток України 2010-2015 рр.

Тематика рефератів

1. Держаний комітет з надзвичайного стану: спроба державного перевороту.
2. Зміни в політичній системі СРСР в роки “перебудови” та їх відгук в Україні.
3. Конституція України 1996 р.: основні положення.
4. Здобуття незалежності України.
5. Конституційний процес в Україні 1991-1996 рр.
6. Проблеми кодифікації законодавства України в умовах незалежності.
7. Зміни в системі органів влади України в умовах незалежності.

8. Зовнішня політика України 1991-2008 рр.
9. Проблеми державотворення в Україні на сучасному етапі.
10. Конституційна реформа 2004 р.
11. СНД.
12. Еволюція форми державного правління України періоду незалежності.
13. Правовий статус АРК.
14. Співпраця України в ООН, 1991-2010.
15. Партиїно-політична система України на сучасному етапі.

Завдання до самостійної роботи

1. Скласти словник юридичних термінів (20 позицій).
2. Скласти 20 тестових завдань по темі.

Рекомендована література

1. Акт проголошення незалежності України Верховною Радою України від 24 серпня 1991 р. // Рад. право. – 1991. - №9.
2. Актуальні проблеми управління територіями України // Наук. Практ. Конфер. – К., 1993.
3. Галенко О., Яневський Д. Перший уряд демократичної України. – К., 1992.
4. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
5. Конституція України. – К., 1996.
6. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К., 1993.
7. Орленко В.І. Історія держави і права України. Початок ХХ – початок ХХІ ст. – К., 2005.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Рабовласницькі міста-держави Північного Причорномор'я: суспільний лад, державний лад.
2. Право грецьких колоній північного Причорномор'я.
3. Боспорське царство.
4. Скіфське ранньодержавне політичне об'єднання.
5. Теорії походження державності у східних слов'ян: сучасна історико-правова оцінка.
6. Суспільний лад східних слов'ян. Виникнення Київської Русі.
7. Реформи Володимира та Ярослава і їх історичне значення.
8. Суспільний устрій Київської Русі.
9. Державний лад Київської Русі.
10. Джерела і основні риси права Київської Русі.

11. “Руська правда” – видатна пам’ятка давньоруського права.
12. Кримінальне право і процес за “Руською правдою”.
13. Цивільне право за “Руською правдою”.
14. Сімейно-шлюбне право Київської Русі.
15. Особливості суспільно-політичного устрою Галицько-Волинської держави.
16. Джерела і основні риси права Галицько-Волинської держави.
17. Формування Литовсько-Руської держави. Польсько-Литовські унії (XIV-XV ст.) та їх наслідки для України.
18. Станова організація литовсько-русського суспільства.
19. Структура і функції органів центрального і місцевого управління в Литовсько-Руській державі.
20. Джерела права Литовсько-Руської держави.
21. Судова система ВКЛ.
22. Магдебурзьке право.
23. Судебник князя Казимира 1468 р. Кримінальне право ВКЛ.
24. I і II Литовські статuti: порівняльна характеристика.
25. Устава на волоки 1557 р. та юридичне оформлення кріпосного права в ВКЛ.
26. Цивільне та шлюбно-сімейне право ВКЛ.
27. Люблінська унія (1569 р.) та її наслідки для української державності.
28. «Генрикові артикули» 1573 р. та державний лад Речі Посполитої.
29. Суспільний лад та українських земель в складі Речі Посполитої.
30. Литовський статут 1588 р.
31. Судова система Речі Посполитої.
32. Виникнення і розвиток Козацької Республіки.
33. Структура і функції органів влади Запорізької Січі.
34. Суд і судочинство Запорізької Січі.
35. Основні риси звичаєвого козацького права.
36. Формування української національної держави в ході визвольної війни 1648-1654 р.
37. Зміни ув суспільному устрою ході визвольної війни 1648-1654 р.
38. Зборівській (1649 р.) та Білоцерківський (1651 р.) договори – етапи юридичного оформлення Української Гетьманської держави.

39. Березневі статті 1654 р.
40. Російські органи управління в Україні часів Гетьманщини.
41. Військово-адміністративна система влади та управління Гетьманщиною.
42. Суспільний устрій Української Гетьманської держави
43. Джерела і основні риси права Української Гетьманської держави.
44. “Гадяцький трактат” І.Виговського (1658 р.) – спроба утворення Української незалежної держави.
45. Гетьманські статті XVII-XVIII ст. – основа державного статусу Гетьманщини.
46. Андрусівське перемир’я 1667 р. Оформлення поділу України між Польщею і Московією.
47. Конституція П.Орлика: зміст і значення.
48. Права, за якими судиться малоросійський народ., 1743 р.
49. Систематизація права в Україні у XVIII ст.
50. Судова система і судочинство Гетьманщини (1654-1783 р.).
51. Ліквідація Гетьманства і Запорізької Січі.
52. Цивільне та кримінальне право Гетьманщини.
53. Адміністративно-територіальний устрій українських земель після ліквідації автономних прав України (друга половина XVIII ст.).
- 54.
55. Суспільний лад українських земель в складі Російської імперії (кінець XVIII-XIX ст.).
56. Причини і особливості кодифікації права в першій половині XIX ст.
57. Буржуазні реформи в Росії другої половини XIX ст. і їх реалізація в Україні.
58. Судова реформа 1864 р. в Росії і її реалізація в Україні.
59. Створення політичних партій на українських землях в складі Російської імперії (кінець XIX – XX ст.).
60. Місцеве самоврядування на українських землях в складі Російської імперії (друга половина XIX ст.).
61. Зміни у кримінальному на цивільному праві в Російській імперії (друга половина XIX ст.). Фабричне законодавство.
62. Революція 1848 р. в Австрії та реформа конституційної системи. Конституція Австро-Угорщини 1867 р.

63. Статус західноукраїнських земель в складі Австро-Угорщини в XIX ст.
64. Джерела і основні риси права західноукраїнських земель в складі Австро-Угорської імперії.
65. Передумови і наслідки революції 1905-1907 рр. в Російській імперії
66. Українська Центральна Рада і її державотворча діяльність.
67. I та II Універсали Центральної Ради: прийняття, зміст, правова оцінка.
68. III Універсал ЦР. Проголошення УНР.
69. Ультиматум Радянської Росії Центральній Раді і його наслідки.
70. IV Універсал ЦР: причини прийняття, зміст.
71. Конституція УНР.
72. Держава П. Скоропадського. Закон “Про тимчасовий державний устрій”.
73. Державність УНР доби Директорії.
74. Перша Радянська Конституція (1919 р.) в Україні.
75. Утворення ЗУНР. Акт злуки УНР і ЗУНР.
76. Варшавський і Ризький договори: їх значення для України.
77. Правові засади входження України до складу СРСР.
78. Конституція УРСР 1929 р.
79. Кодифікація радянського права в Україні у 20-ті роки.
80. Конституція УРСР 1937 р.
81. Тоталітаризм.
82. Зміни у кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві в 30-ті рр. XX ст.
83. Зміни у цивільному та трудовому законодавстві у 30-ті рр. XX ст.
84. Репресивно-каральна система України в 30-рр. XX ст. ГУЛАГ.
85. Українське питання напередодні другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р.
86. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР.
87. Політико-правові засади утворення, програма і мета ОУН.
88. Спроби відновлення української державності ОУН. Проголошення незалежності Карпатської України.
89. Особливості розвитку права в роки ВВВ.

90. Органи управління СРСР в роки ВВВ.
91. Кодифікація радянського права в 50-60-ті роки, характерні риси.
92. Соціально-економічні та політичні зміни часів відлиги.
93. Конституція УРСР 1978 р., основні положення.
94. Апарат управління в Україні в 60-80-ті роки. Криза партійного керівництва.
95. Реформи в Україні часів перебудови.
96. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р.
97. Передумови проголошення незалежності України. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Всенародний референдум 1 грудня 1991 р.
98. Конституційний процес в Україні 1991-1996 рр.
99. Конституційна реформа 2004 р. та зміни державного ладу України 2010 та 2014 рр.

4 СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВСІХ ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Бібліотека ЗНТУ

1. Боярська З.І. Історія держави і права України. – Харків, 2001. – 280 с.
2. Грабовський С. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995.
3. Дахно І.І. Історія держави і права. – К., 2006. – 408 с.
4. Іванов В.М. Історія держави і права України. – К., 2003. – 416 с.
5. Історія держави і права України / А.Й.Рогожина. – Харків, 1996.
6. Історія держави і права України / А.С.Чаловського. – К., 2001. – 384 с.
7. Історія держави і права України / В.Г.Гончаренка. – К., 1996. – 284 с.
8. Кульчицький В.С. Історія держави і права України. – К., 2006 – 352 с.

9. Лашенко Р. Лекції з історії українського права. – К., 1998. – 254 с.
10. Музиченко П.П. Практикум з історії держави і права України. – К., 2002. – 421 с.
11. Музиченко П.П. Історія держави і права України. – К., 1999.
12. Терлюк І.Я. Історія держави і права України. – К., 1999. – 192 с.
13. Годоров І.Я. Історія держави і права України. – Донецьк, 1998.

Інші бібліотеки

14. Заруба В.М. Історія держави і права України. – К.: Істина, 2006. – 416 с.
15. Захарченко П.П. Історія держави і права України. – К.: Атіка, 2005. – 368 с.
16. Іванов В.П. Практикум з історії держави і права України. – К.: МАУП, 2006. – 728 с.
17. Іванченко Р.П. Українська державність в 20-90-х роках. – К., 2000. – 256 с.
18. История государства и права УССР: в 3 Т. – К.: Наукова думка, 1987.
19. Історія українського права / Шевченка О.О.. – К.: Олан, 2001. – 216 с.
20. Кузьминець О.В. Історія держави і права України. – К.: Україна, 2000. – 429 с.
21. Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. – К.: Атіка, 2001. – 319 с.
22. Нариси з історії української державності (до кінця XIX ст.). – Луганськ: СНУ, 2000. – 135 с.
23. Орленко В.І. Історія держави і права України. Початок XX – початок XXI ст. – К.: КНЕУ, 2005. – 391 с.
24. Папанова В.Л. Лекції по історії держави і права України. – К.: Знання, 2000. – 200 с.
25. Страхов М.М., Румянцев В.О. Основні риси права на Україні в кінці IV – першій половині XVII ст.. – Харків: Юр. Акад., 1991. – 19 с.
26. Терлюк І.Я. Історія держави і права України: доновітній час. – К.: Атіка, 2006. – 400 с.

27.Тодоров И.Я., Субботин В.Н. История государства и права Украины. – Донецк, 1998. – 96 с.

28.Хрестоматія з історії держави і права України / В.Д.Гончаренка. – К.: Ін Юре, 2003. – 800 с.

29.Хрестоматія з історії держави і права України / А.С. Чайковського. – К.: Юрінком інтер, 2003. – 656 с.

30.Хрестоматія з історії держави і права України: в 2 т. – К.: Ін Юре, 2000.

31.Чубатий М. Огляд історії українського права. – К.: Ноосфера, 1994. – 224 с.

32.Швидко Г.К. Історія держави і права України (X – XIX ст.). – Дніпропетровськ: ДНУ, 1998. – 176 с.